

Postadress: Mäster Samuelsgatan 60, 111 21 Stockholm
Telefon: 08-700 13 00
E-post: registrator@arbetsgivarverket.se

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se

AI-kommissionens färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Arbetsgivarverket besvarar remisser ur ett statligt arbetsgivarperspektiv.

Arbetsgivarverket välkomnar AI-kommissionens färdplan som ett viktigt steg mot att skapa långsiktiga, samordnade och ansvarsfulla förutsättningar för AI i Sverige. Arbetsgivarverket delar kommissionens bedömning att staten bör spela en central roll i att både driva och möjliggöra AI-utveckling som gagnar samhället i dess helhet.

Arbetsgivarverket anser dock att det inte är helt tydligt vad remissinstanserna förväntas yttra sig över, om det är den avgränsade konsekvensutredningen enligt 7 § kommittéförordningen, eller hela färdplansrapporten med dess 75 förslag. Arbetsgivarverket har valt att strukturera sitt yttrande genom att lyfta ut särskilda förslag från AI-kommissionens färdplan med bäring på statliga arbetsgivare. Därefter kommenteras den konsekvensutredning som har remitterats.

Förslag om AI-verkstad

Arbetsgivarverket tillstyrker förslaget om att etablera en AI-verkstad för offentlig sektor.

En gemensam funktion som stödjer myndigheter i att utveckla, införa och dela AI-lösningar kan bidra till ökad effektivitet och innovationskraft i statsförvaltningen. Det kan även stärka mindre myndigheters möjligheter att ta del av teknikutvecklingen.

Arbetsgivarverket vill betona vikten av att AI-verkstaden ges ett tydligt uppdrag, mandat och tillräckliga resurser för att fungera som en verklig motor i samordningen. Det finns goda exempel på hur samarbete kan växa fram organiskt. Initiativ som eSam tagit fram har under flera år bidragit till

att samla myndigheter kring gemensamma digitaliseringsfrågor och skapat engagemang underifrån. Dessa erfarenheter visar värdet av frivillig samverkan.

Samtidigt räcker frivilliga initiativ inte alltid för att uppnå den styrning och bredd som krävs för nationellt koordinerad AI-utveckling. Tydliga regeringsuppdrag och riktad finansiering behövs för att skapa långsiktighet och säkerställa likvärdiga förutsättningar.

Det är dock viktigt att sådana styrmodeller utformas så att de inte hämmar kreativitet eller enskilda myndigheters initiativ. En framgångsrik AI-omställning kräver både samordnad struktur och utrymme för innovation och anpassning nära verksamheten.

För att AI-verkstaden ska uppnå sitt syfte krävs att den:

- har en tydlig roll i relation till andra statliga digitaliserings- och AI-initiativ,
- verkar i nära dialog med myndigheter och arbetsmarknadens parter, samt
- tillförs resurser som motsvarar de förväntningar som uttrycks i färdplanen.

Förslag om AI task force

Arbetsgivarverket tillstyrker förslaget om att inrätta en AI-task force i Statsrådsberedningen.

AI-kommissionen pekar på att den svenska förvaltningsmodellen, med sin decentralisering, kan skapa utmaningar för samordning, inte minst inom områden som präglas av snabb teknikutveckling. Arbetsgivarverket vill betona att den svenska förvaltningsmodellen inom staten i grunden är en styrka. En del av denna modell är den arbetsgivarpolitiska delegeringen som bidrar till effektivitet, flexibilitet och lokalt anpassade lösningar och som är en central del av den svenska partsmodellen.

Samtidigt bedömer vi att just AI-området utgör ett legitimt område där viss ökad centralisering kan vara nödvändig. Det kan handla om att skapa tillgång till gemensam infrastruktur och samordningsfrågor mellan aktörer. I den mån myndighetsstyrningen berörs är det viktigt att detta inte förändrar förutsättningarna för den arbetsgivarpolitiska delegeringen.

Arbetsgivarverket delar därför kommissionens bedömning att det krävs en tydlig och samordnad struktur på nationell nivå för att driva AI-frågor

tvärsektoriellt och strategiskt. De skäl som anförs, bland annat behovet av att motverka fragmentering, stärka det operativa genomförandet och skapa en tydlig kontaktpunkt, är välgrundade.

Arbetsgivarverket välkomnar att denna task force ska hålla regelbundna samråd med arbetsmarknadens parter. Här vill vi särskilt betona vikten av att Arbetsgivarverket som statens arbetsgivarorganisation finns representerad i dessa sammanhang. Vi ser ett tydligt behov av att den statliga sektorns perspektiv på kompetens, omställning, ledarskap och arbetsgivarfrågor inkluderas i det fortsatta nationella AI-arbetet.

Förslag om kompetenslyft och AI i arbetslivet

Arbetsgivarverket tillstyrker förslagen om att stärka AI-kompetensen inom offentlig sektor. Dessa omfattar insatser för grundläggande och specialiserad AI-kompetens, ledarskapsutveckling, vidareutbildning samt tillgång till ett nationellt kursutbud. Förslagen är avgörande för statens långsiktiga förmåga att använda AI som en del av en effektiv och modern förvaltning.

Arbetsgivarverket tillstyrker även förslagen om att främja en ansvarsfull AI-användning i arbetslivet. AI-kommissionen lyfter viktiga aspekter så som arbetsmiljö, kompetensutveckling för anställda, AI-systemens påverkan på arbetsuppgifter samt behovet av stöd för förändringsarbete. Dessa frågor är centrala för att anpassa arbetslivet i linje med teknikutvecklingen.

Arbetsgivarverket vill även lyfta behovet av att rusta chefer och HR-funktioner för att kunna leda verksamheter med stöd av AI.

Arbetsgivarverket kan fungera som en samlande arena för samverkan mellan myndigheter inom arbetsgivarrelaterade frågor.

Vägledning och etiska riktlinjer för AI-användning i offentlig sektor

Arbetsgivarverket tillstyrker AI-kommissionens förslag om att ge IMY och Digg uppdrag inom ramen för AI-verkstaden, för att stödja offentliga aktörers användning av AI. Ett särskilt spår för offentliga aktörer i IMY:s regulatoriska sandlåda, samt vägledning från Digg om AI-användning i offentlig sektor, är viktiga initiativ. Tydlig vägledning och gemensamma etiska principer skapar förutsättningar för en trygg och tillitsfull AI-användning.

Arbetsgivarverket ser också positivt på förslaget att myndigheter, vid behov, ges i uppdrag att ta fram etiska riktlinjer inom sina ansvarsområden. Här vill Arbetsgivarverket lyfta vikten av att statliga myndigheter tar fram interna policys och att frågor kopplat till AI:s påverkan på exempelvis arbetsrätt och rekryteringar beaktas. För att säkerställa en transparent användning av AI i statliga myndigheter bör den statliga värdegrunden vara en utgångspunkt.

Konsekvenser för staten

Konsekvensutredningen bekräftar att förslagen kommer att få omfattande effekter för staten, inte minst genom krav på förstärkt styrning, kompetens och samordning inom Regeringskansliet och ett antal statliga myndigheter. Arbetsgivarverket delar denna bedömning, men anser att analysen underskattar den breda påverkan AI-färdplanens förslag kommer att ha på statsförvaltningen i stort. Det är därför viktigt att regeringen, i det fortsatta genomförandet av färdplanen, gör en heltäckande och bredare konsekvensutredning.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetsgivarverket delar bedömningen att långsiktig och riktad finansiering är en nyckelfråga för att möjliggöra AI-användning inom offentlig sektor. Särskilt små och mellanstora myndigheter lyfter i olika sammanhang att de saknar resurser för att delta i samverkansinitiativ eller initiera egna AI-projekt, trots ambition och behov.

På kostnadssidan redovisar AI-kommissionen en samlad uppskattning på drygt 16,7 miljarder kronor över tio år, där två tredjedelar avser de fem första åren. Investeringarna berör bland annat excellenscenter, forskarskolor och den föreslagna AI-verkstanen för offentlig sektor. Flera av satsningarna har potential att på sikt leda till effektivare arbetssätt och lägre kostnader för staten. Men det är viktigt att dessa vinster inte tas ut i förskott. Investeringarna måste få genomslag först, i form av kompetens, fungerande stödstrukturer och faktiska resultat, innan man börjar minska anslag eller dra ned på resurser. Om staten räknar hem besparingarna för tidigt riskerar man att försvåra just den omställning som investeringarna ska möjliggöra.

Vid samverkan med Arbetsgivarverkets medlemmar har det även framkommit att kostnadseffektivitet är svårt att mäta eftersom det inte finns något utgångsläge eller nollmätning. Det konstaterades också att

effektivitetsvinster är lätta att se, men att kostnader följer i andra delar, för mjukvara (AI-verktyg med mera) och för utvecklande av nya kompetenser för att arbeta med nya verktyg. Potential finns för besparingar men stora kostnader följer också med utvecklingen. För att kunna göra en trovärdig kalkyl kring kostnadseffektivitet behöver myndigheter kunna räkna på jämförbara sätt och på effekter över längre tid. Kostnadseffektiviteten ökar i takt med synergier mellan myndigheter.

För att myndigheter ska våga satsa på nya AI-lösningar i en tid där utvecklingen sker mycket snabbt, är det också viktigt att tillåtas testa olika alternativ, utan att på förhand ha alla insikter om vad för resultat som kommer att kunna uppnås. För att statlig sektor inte ska halka efter näringslivet är ett öppet förhållningssätt centralt.

Ikraftträdande

Arbetsgivarverket vill betona vikten av att regeringen inte enbart beaktar, utan också fullt ut investerar i genomförandet av AI-kommissionens färdplan. I dagsläget saknas en övergripande signal om hur regeringen avser gå vidare.

För att de centrala initiativen, såsom AI-verkstaden, kompetenssatsningarna och den föreslagna samordningen, ska kunna etableras och komma hela staten till del, krävs avsatta medel i kommande budgetprocesser. Statliga arbetsgivare behöver tydliga ekonomiska förutsättningar och långsiktigt stöd för att kunna omsätta strategin i konkret verksamhetsutveckling.

Avslutningsvis vill vi understryka att Arbetsgivarverket har en stark vilja att verka för en hållbar AI-anpassning av arbetslivet inom ramen för det statliga partssystemet.

Beslut i detta ärende fattas av generaldirektör Ann Follin. I den slutliga handläggningen deltog förhandlingschef Andreas Nyström, stabschef Anna-Karin Jansson, chef arbetsgivarutveckling Åsa Krook, kommunikationschef

Lars Andrén, chefsjurist Hanna Schmidt och utredare Emelie Hägerström,
föredragande.

Ann Follin

Emelie Hägerström

Detta beslut har fattats elektroniskt och saknar därför namnunderskrifter.